

АГРАРНА РОЗПИСКА, ЯК ФІКСАЦІЯ БЕЗУМОВНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ БОРЖНИКА

Суддя Північно-західного
апеляційного господарського суду
Михайло Юрчук

Закон України «Про аграрні розписки»

- регулює відносини, що виникають під час оформлення, видачі, обігу, виконання аграрних розписок, визначає порядок їх реєстрації та спрямований на створення правових, економічних, організаційних умов функціонування цих документів.

Поняття аграрної розписки

- аграрна розписка - товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах

Боржник та кредитор за аграрною розпискою

- Боржником за аграрною розпискою визнається особа, яка видає аграрну розписку для оформлення свого зобов'язання здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених в аграрній розписці умовах
- Кредитором за аграрною розпискою є фізична чи юридична особа, яка
 - надає грошові кошти,
 - надає послуги,
 - поставляє товари,
 - виконує роботи як зустрічне зобов'язання за договором, за яким боржник за аграрною розпискою видає їй аграрну розписку, наділяючи правом вимагати від нього належного виконання зобов'язань,
- Кредитором за аграрною розпискою також може бути фізична чи юридична особа, яка отримала права кредитора за аграрною розпискою від іншого кредитора за аграрною розпискою у спосіб, не заборонений законом

У яких операціях використовуються аграрні розписки

- Аграрні розписки використовуються в операціях з сільськогосподарською продукцією.
- У цілях застосування положень Закону України «Про аграрні розписки» сільськогосподарською продукцією є продукція, перелік якої визначений у групах 01-14 розділів I та II Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності згідно із Законом України "Про Митний тариф України".

Група 02

**М'ясо та їстівні
субпродукти**

Група 03

Риба і ракоподібні,
молюски та інші водяні
безхребетні

Група 04

Молоко та молочні продукти;
яйця птиці; натуральний мед;
їстівні продукти тваринного
походження, в іншому місці не

Група 01

Живі тварини

Розділ I

**Живі тварини; продукти
тваринного походження**

Група 05

Інші продукти тваринного
походження, в іншому місці
не зазначені

Група 07

Овочі та деякі їстівні
коренеплоди і бульби

Група 08

Їстівні плоди та
горіхи; шкірки
цитрусових або динь

Група 09

Кава, чай, мате,
або парагвайський
чай, прянощі

Група 10

Зернові культури

Група 06

Живі дерева та інші рослини;
цибулини, коріння та
інші аналогічні частини рослин; зрізані
квіти і декоративна зелень

Розділ II

Продукти рослинного походження

Група 11

Продукція
борошномельно-
круп'яної промисловості;
солоні; крохмалі; інулін;
пшенична клейковина

Група 14

Рослинні матеріали для виготовлення
плетених виробів; інші продукти
рослинного походження, в іншому
місці не зазначені

Група 13

Шелак природний
неочищений; камеді, смоли
та інші рослинні соки і
екстракти

Група 12

Насіння і плоди олійних
рослин; інше насіння, плоди
та зерна; технічні або
лікарські рослини; солома і
фураж

Аграрні розписки можуть видаватися особами, які мають

- **право власності** на земельну ділянку сільськогосподарського призначення або
- **право користування** такою земельною ділянкою на законних підставах для здійснення виробництва сільськогосподарської продукції.
- Якщо право власності на земельну ділянку належить двом і більше співвласникам або право користування належить двом і більше користувачам, аграрні розписки видаються ними спільно.
- Особи, які спільно видали аграрну розписку, несуть солідарну відповідальність за невиконання своїх зобов'язань.

Аграрні розписки складаються у двох примірниках

- один примірник зберігається у справах особи, яка вчиняє нотаріальні дії з їх посвідчення та реєстрації,
- другий примірник передається кредитору за аграрною розпискою.
- За бажанням боржника за аграрною розпискою йому може бути надана посвідчена копія виданої ним аграрної розписки.

Відповідно до виду зобов'язання аграрні розписки поділяються на товарні аграрні розписки та фінансові аграрні розписки

- **Товарна аграрна розписка** - це аграрна розписка, що встановлює **безумовне зобов'язання боржника** за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою.
- **Фінансова аграрна розписка** - це аграрна розписка, що встановлює **безумовне зобов'язання боржника** сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості.

Законодавцем встановлено форми товарної та фінансової аграрних розписок

Товарні аграрні розписки складаються в письмовій формі на бланку, підлягають нотаріальному посвідченню і не можуть бути переведені у бездокументарну форму (знерухомлені), якщо інше не передбачено цим Законом.

Товарна аграрна розписка має містити такі обов'язкові реквізити:

- 1) назва - "Товарна аграрна розписка";
- 2) строк поставки сільськогосподарської продукції;
- 3) реквізити кредитора та умови про подальшу передачу прав за аграрною розпискою;
- 4) предмет - зобов'язання здійснити поставку сільськогосподарської продукції, визначення її кількості та якості. Формули перерахунку кількості сільськогосподарської продукції у разі поставки сільськогосподарської продукції іншої якості;
- 5) умови та місце поставки сільськогосподарської продукції;
- 6) опис предмета застави, у тому числі інформація щодо кількості заставленого рухомого майна, кадастрового номера, місця розташування, правовстановлюючих документів на земельні ділянки, на яких вирощується заставлений майбутній врожай сільськогосподарської продукції;
- 7) дата та місце видачі;
- 8) ім'я боржника, його місце реєстрації, реєстраційний номер облікової картки платника податків (номер та серія паспорта у разі, якщо особа через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідні податкові органи) та підпис - для фізичних осіб. Найменування, адреса місцезнаходження, код ЄДРПОУ, підпис уповноваженої особи - для юридичних осіб. У разі якщо боржників два і більше, зазначаються дані всіх боржників.

Фінансові аграрні розписки складаються у письмовій формі на бланку, підлягають нотаріальному посвідченню і не можуть бути переведені у бездокументарну форму (знерухомлені).

Фінансова аграрна розписка має містити такі обов'язкові реквізити:

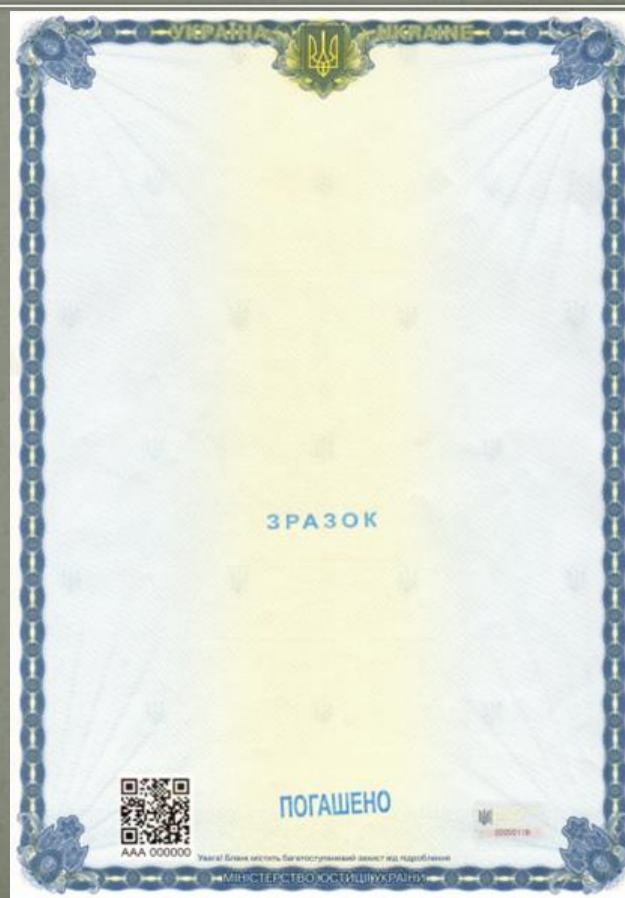
- 1) назва - "Фінансова аграрна розписка";
- 2) строк сплати коштів;
- 3) реквізити кредитора та умови про подальшу передачу прав за аграрною розпискою;
- 4) предмет - безумовне зобов'язання сплатити грошові кошти, визначення формули розрахунку розміру грошового зобов'язання боржника, кількості та родових ознак сільськогосподарської продукції, що є невід'ємною частиною такої формули;
- 5) умови та місце сплати грошових коштів;
- 6) опис предмета застави, у тому числі інформація щодо кадастрового номера, місця розташування, правовстановлюючих документів на земельні ділянки, на яких вирощується заставлений майбутній врожай сільськогосподарської продукції;
- 7) дата та місце видачі;
- 8) ім'я боржника, його місце реєстрації, реєстраційний номер облікової картки платника податків (номер та серія паспорта у разі, якщо особа через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідні податкові органи) та підпис - для фізичних осіб. Найменування, адреса місцезнаходження, код ЄДРПОУ, підпис уповноваженої особи - для юридичних осіб. У разі якщо боржників два і більше, зазначаються дані всіх боржників.

Під бланком законодавець визначає бланк для вчинення нотаріальної дії

Бланк старого зразку

Бланк нового зразку

- Боржник та кредитор можуть домовитися про включення до тексту товарної аграрної розписки додаткових умов, що не суперечать положенням Закону України «Про аграрні розписки».
- Документ, що не відповідає наведеним вимогам, не є аграрною розпискою.

Аграрна розписка встановлює забезпечення виконання зобов'язань боржника за аграрною розпискою заставою його майбутнього врожаю.

- Предметом такої застави може бути виключно майбутній врожай сільськогосподарської продукції.
- Розмір застави повинен бути не меншим за розмір зобов'язання за аграрною розпискою.
- На день видачі аграрної розписки майбутній врожай сільськогосподарської продукції не може перебувати в інших заставах, ніж за аграрними розписками.
- На день збору врожаю предметом застави стає відповідна кількість зібраної сільськогосподарської продукції.
- Обов'язок доведення походження зібраної сільськогосподарської продукції покладається на боржника за аграрною розпискою.

- Аграрна розписка видається окремо на кожний вид сільськогосподарської продукції, визначений родовими або індивідуальними ознаками.
- Товарна аграрна розписка може видаватися на кожен погоджений боржником та кредитором обсяг поставки узгодженої сільськогосподарської продукції.

Нотаріальне посвідчення аграрної розписки

- Під час видачі аграрна розписка підлягає нотаріальному посвідченню в порядку, передбаченому Законом України "Про нотаріат" для правочинів, з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.
- Відомості про аграрну розписку в момент її посвідчення **вносяться до Реєстру аграрних розписок** особою, яка вчиняє нотаріальні дії.
- Відомості про предмет застави за аграрною розпискою **вносяться до Державного реєстру обтяжень рухомого майна** особою, яка вчиняє нотаріальні дії, в момент нотаріального посвідчення аграрної розписки.
- У разі наявності додаткового забезпечення аграрної розписки інформація про таке забезпечення може вноситися до відповідних реєстрів згідно із законодавством.

Не усі нотаріуси вправі посвідчувати аграрні розписки, а лише ті, які набули статусу реєстраторів Реєстру аграрних розписок.

- Станом на листопад 2021 року таких нотаріусів:

у Вінницькій області – 12,

у Волинській області – 14,

у Житомирській області – 7,

у Рівненській області – 9,

у Хмельницькій області - 14

Аграрна розписка вважається виданою з дня її реєстрації в Реєстрі аграрних розписок.

- Держателем Реєстру аграрних розписок є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику.

Головна — Державне підприємство — X +

agroregisters.com.ua

Додатки | Погода Рівне | Інтернет-магазини | Єдиний державний... | Мапу і плани, Рівне... | zatek w koscu - П... | Коерик - Пасьянс... | Інформаційно - пр... | ШАГ - Доступ в Му... | Подорожі | Система моніторин...

Інші закладки | Список читання

Аграрні Реєстри | Робота з реєстром | Про аграрні розписки | Нотаріуси | Новини | Контакти

UA EN | Увійти

Аграрні розписки - універсальний інструмент фінансування для агробізнесу.

Для агровиробників, аграрна розписка - це можливість отримати кредитні ресурси під заставу майбутнього врожаю агропродукції на вигідних комерційних умовах.

Для кредиторів, компанії, які в будь-якій формі кредитують українських агровиробників, аграрні розписки – це надійний спосіб забезпечити виконання агровиробником своїх зобов'язань.

Як це працює

Співпрацювати за аграрними розписками можна з широким колом кредиторів, не лише в Україні, але й за її межами. Завдяки перевагам інструменту, аграрні розписки дозволяють агровиробникам та кредиторам будувати довгострокову та прозору співпрацю.

Про аграрні розписки

Робота з реєстром

Публічний доступ

Виконання зобов'язань за аграрними розписками

- Аграрні розписки діють до повного їх виконання. За згодою кредитора дата виконання зобов'язань за аграрною розпискою може бути перенесена на наступний маркетинговий рік.
- Виконання аграрних розписок щодо кожного виду сільськогосподарської продукції здійснюється в черговості їх видачі.

Виконання зобов'язань за аграрними розписками

- Товарні аграрні розписки виконуються **шляхом здійснення поставки** вказаної в аграрній розписці сільськогосподарської продукції від боржника за аграрною розпискою до кредитора за аграрною розпискою на погоджених ними умовах поставки.
- **Поставка сільськогосподарської продукції іншої якості**, ніж визначено в аграрній розписці або в погоджених формулах перерахунку, **є невиконанням аграрної розписки**, якщо інше не погоджено сторонами аграрної розписки.

Виконання зобов'язань за аграрними розписками

- Фінансові аграрні розписки виконуються **ШЛЯХОМ перерахування** боржником за аграрною розпискою **грошових коштів** на вказаний кредитором за аграрною розпискою банківський рахунок.

Виконання зобов'язань за аграрними розписками

- Кредитор за аграрною розпискою зобов'язаний **протягом трьох робочих днів** з дня отримання виконання зобов'язання за аграрною розпискою зробити на аграрній розписці напис **"Виконано"**, що скріплюється підписом кредитора, і повернути таку аграрну розписку боржнику.
- Повернення здійснюється шляхом особистої передачі аграрної розписки від кредитора до боржника, а в разі неможливості - **шляхом направлення цінним листом** з описом вкладення на адресу боржника, вказану в аграрній розписці.
- Після повернення боржнику за аграрною розпискою оригіналу аграрної розписки з відміткою про її виконання боржник за аграрною розпискою має право звернутися до особи, яка вчиняє нотаріальні дії, для внесення запису про виконання аграрної розписки до відповідних реєстрів.
- Аграрна розписка з відміткою про її виконання до повторного обігу не допускається. Інформація про видані аграрні розписки та їх виконання зберігається в Реєстрі аграрних розписок не менше 10 років.

Виконання зобов'язань за аграрними розписками

- За згодою кредитора за аграрною розпискою і боржника за аграрною розпискою допускається часткове виконання зобов'язань за аграрною розпискою.
- Для цього **в товарній аграрній розписці** погоджується розмір мінімальної партії сільськогосподарської продукції, яка може бути поставлена на її часткове виконання.
- **У фінансовій аграрній розписці** визначається мінімальний обсяг грошових коштів, який може бути сплачений на часткове виконання фінансової аграрної розписки.
- Якщо в тексті аграрної розписки не міститься застереження про мінімальний розмір часткового виконання аграрної розписки, кредитор за аграрною розпискою має право відмовитися від прийняття часткового виконання зобов'язань боржника за аграрною розпискою.
- У разі отримання часткового виконання за аграрною розпискою на ній робиться напис, в якому фіксуються виконана частина зобов'язання та розмір зобов'язання, що зберігається. Такий напис скріплюється підписами боржника за аграрною розпискою та кредитора за аграрною розпискою. При цьому забезпечення аграрної розписки заставою зберігається в первинному обсязі.

Відповідальність

- Наявність аграрної розписки без відмітки про її виконання є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора за аграрною розпискою.
- У разі невиконання боржником за аграрною розпискою зобов'язань за аграрною розпискою у вказаний у ній строк кредитор за аграрною розпискою має право звернутися до особи, уповноваженої вчиняти нотаріальні дії, за вчиненням виконавчого напису, який підлягає негайному виконанню і на підставі якого орган або особа, що здійснює примусове виконання судових рішень, рішень інших органів протягом семи днів забезпечує передачу кредитору за аграрною розпискою предмета застави аграрної розписки.

Відповідальність

- У разі відсутності в натурі предмета застави, що має бути переданий кредитору за аграрною розпискою, кредитор за аграрною розпискою має право на задоволення своїх вимог за рахунок іншого майна боржника.

Відповідальність

- У разі відчуження боржником за аграрною розпискою майна, що є предметом застави за аграрною розпискою, будь-якій третій особі до виконання зобов'язань за аграрною розпискою, кредитор за аграрною розпискою має право задовольнити свої вимоги до боржника за аграрною розпискою за рахунок такого чи іншого майна такої третьої особи, після чого в неї виникає право регресної вимоги до боржника за аграрною розпискою.

Відповідальність

- Кредитор за аграрною розпискою, яка була видана раніше, має переважне право на задоволення своїх вимог за рахунок предмета застави в аграрній розписці відносно прав кредиторів за аграрними розписками, які були видані пізніше тим самим боржником щодо тієї самої сільськогосподарської продукції.
- Кредитор за аграрною розпискою, яка була видана раніше, має право задовольнити свої вимоги за аграрною розпискою за рахунок майна кредитора за пізніше виданою боржником аграрною розпискою щодо тієї самої продукції, якщо такий кредитор отримав від боржника виконання за аграрною розпискою з порушенням черговості, встановленої статтею 12 Закону України «Про аграрні розписки», у межах такого позачергово отриманого виконання, після чого в такого кредитора, який отримав виконання за борговою розпискою поза чергою, виникає право регресної вимоги до боржника за аграрною розпискою.
- У разі якщо кредитор за аграрною розпискою отримав аграрну розписку від попереднього кредитора за аграрною розпискою шляхом вчинення напису про передачу, він має право задовольнити свої вимоги за рахунок майна такого попереднього кредитора або будь-якого з попередніх кредиторів, які розташовані вище його імені у списку передавальних написів, якщо в тексті передавального напису аграрної розписки не міститься застереження "без поруки". Якщо попередній кредитор за аграрною розпискою виконає зобов'язання за аграрною розпискою за рахунок власного майна, до нього переходять права кредитора за аграрною розпискою.

Відповідальність

- У разі невиконання кредитором за аграрною розпискою передбаченого статтею 12 Закону України «Про аграрні розписки» обов'язку повернути аграрну розписку після отримання виконання зобов'язання за нею у повному обсязі такий кредитор за аграрною розпискою зобов'язаний відшкодувати боржнику за аграрною розпискою всі завдані йому збитки, а також сплатити штраф у розмірі 10 мінімальних заробітних плат.
- У разі невиконання кредитором за аграрною розпискою без поважних причин передбаченого статтею 12 цього Закону обов'язку повернути аграрну розписку після отримання виконання зобов'язання за нею у повному обсязі протягом більш як одного місяця такий кредитор за аграрною розпискою зобов'язаний відшкодувати боржнику за аграрною розпискою всі завдані йому збитки, а також сплатити штраф у розмірі 100 мінімальних заробітних плат.
- У разі невиконання кредитором за аграрною розпискою без поважних причин передбаченого статтею 12 цього Закону обов'язку повернути аграрну розписку після отримання виконання зобов'язання за нею у повному обсязі протягом більш як шести місяців такий кредитор за аграрною розпискою зобов'язаний відшкодувати боржнику за аграрною розпискою всі завдані йому збитки, а також сплатити штраф у розмірі 300 мінімальних заробітних плат, але не менше ніж розмір мінімальної суми вимог, встановлений Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" для порушення провадження у справі про банкрутство.
- Оскільки Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" втратив чинність, застосування саме цього виду штрафу наразі є дискісійним.

Судова практика Верховного Суду

- Справа № 902/34/21
- Товариство з обмеженою відповідальністю "Агрофірма "Корвет" звернулось до господарського суду з позовом, в якому просило визнати виконавчий напис № 3115 від 11.12.2020, вчинений приватним нотаріусом Львівського нотаріального округу Ясінським Володимиром Євгеновичем, таким, що не підлягає виконанню; стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю "Суффле Агро Україна" в порядку повернення 1218167,51 грн. стягнутих за цим виконавчим написом нотаріуса.
- В обґрунтування заявлених вимог позивач стверджував про те, що заборгованість, стягнута за спірним виконавчим написом не була безспірною.
- Рішенням Господарського суду Вінницької області 11.03.2021, залишеним без змін постановою Північно - західного апеляційного господарського суду від 18.05.2021, позов задоволено з огляду на підтвердження доводів позивача про те, що вимоги відповідача, щодо яких нотаріусом вчинено спірний виконавчий напис, не були безспірними.
- Постановою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (КГС ВС) від 21.09.2021 постановою Північно - західного апеляційного господарського суду та рішення Господарського суду Вінницької області скасовані, справа передана на новий розгляд до Господарського суду Вінницької області.
- (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/100704121>)

Судова практика Верховного Суду

- Справа № 924/1336/20
- Позов було подано про визнання таким, що не підлягає виконанню, виконавчого напису, вчиненого Нотаріусом, від 21.11.2020, зареєстрованого в реєстрі за N 2959 (далі - Виконавчий напис), яким стягнуто з ТОВ "Вінницяагропроектбуд" на користь ТОВ "Суффле Агро Україна" заборгованість у сумі 6 284 801,65 грн.
- Позов обґрунтовано незаконністю Виконавчого напису.
- Рішенням господарського суду Хмельницької області від 23.03.2021, залишеним без змін постановою Північно-Західного апеляційного господарського суду від 19.05.2021: позов задоволено; визнано таким, що не підлягає виконанню, Виконавчий напис; стягнуто з ТОВ "Суффле Агро Україна" на користь ТОВ "Вінницяагропроектбуд" 2 102 грн. витрат зі сплати судового збору.
- Постановою КГС ВС від 10.08.2021 рішення господарського суду Хмельницької області від 23.03.2021 та постанова Північно-Західного апеляційного господарського суду від 19.05.2021 зі справи N 924/1336/20 скасовані; справа передана на новий розгляд до господарського суду Хмельницької області.
- (<https://reestr.court.gov.ua/Review/98911263>)

Судова практика Верховного Суду

- Справа № 925/1282/20
- Позов було подано про визнання таким, що не підлягає виконанню, виконавчого напису Приватного нотаріуса про стягнення з боржника на користь стягувача - кредитора за аграрною розпискою , 320,00 тонн пшениці 2, 3, 4 класів, що відповідає зазначеним показникам, загальною вартістю 1 344 000 грн.
- Позовні вимоги обґрунтовано порушенням Приватним нотаріусом при вчиненні виконавчого напису вимог чинного законодавства України.
- Рішенням господарського суду Черкаської області від 20.01.2021, залишеним без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 26.04.2021, у позові відмовлено.
- Рішення та постанову мотивовано дотриманням Приватним нотаріусом при вчиненні виконавчого напису визначеної правовими нормами процедури вчинення такого напису.
- Постановою КГС ВС від 10.08.2021 касаційна скарга скаржника залишена без задоволення; рішення господарського суду Черкаської області від 20.01.2021 та постанову Північного апеляційного господарського суду від 26.04.2021 зі справи N 925/1282/20 - без змін.
- (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98760465>)

Судова практика Верховного Суду

Станом на кінець листопада 2021 року у Верховному Суді на різних стадіях касаційного оскарження перебувають касаційні скарги на процесуальні рішення стосовно застосування Закону України «Про аграрні розписки»:

- Рішення, які ухвалені судами Північно-західного апеляційного округу
- [Справа N 924/187/21](#)

Предмет позову: про визнання недійсною фінансової аграрної розписки, зобов'язання вчинити дії

- [Справа N 906/708/20](#)

Предмет позову: про стягнення 369 11,06 доларів США

- [Справа N 924/129/21](#)

Предмет позову: про визнання недійсною фінансової аграрної розписки від 02.04.2020 та зобов'язання внести до реєстру запис про припинення фінансової аграрної розписки

- Рішення ухвалені іншими судами господарської юрисдикції
- [Справа N 914/2848/20](#)

Предмет позову: про звернення стягнення на заставлене майно

Дякую за увагу